

SAMO DELO KAZALO BO ČLOVEŠTVU NOVO POT

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zbrali smo se, da skupaj proslavimo praznik naše občine, in to v letu, ki je jubilejno glede na dogodke pred 40 leti. Gre za prelomne odločitve v naši zgodovini: 40 let ustanovitve Osvobodilne fronte, 40 let vstaje naših narodov in narodnosti in za druge dogodke, ki so pomembni tudi za našo občino, za vse naše ljudi.

Pomen zgodovinskih dogodkov in odločitev ocenjujemo predsem po tem, koliko so dobili v kasnejšem življenju in razvoju svojo potrditev — predvsem v smeri pravičnejših in vrednejših družbenih odnosov, torej, koliko so dejansko bili osnova in smer na poti k osvoboditvi človeka. Letošnji 27. april praznujemo še posebej slovesno tudi zato, ker se ujema z dogodki, katerim je posvečen naš občinski praznik. Pred 40 leti se je na tem rdečem, revolucionarnem in komunističnem vzhodnem delu Ljubljane pričel organiziran boj proti okupatorju in rajonski komite Polja se je umaknil v ilegalno. Obeležujemo pa tudi 20 let ustvarjalne graditve, razvoja, uspehov in težav združene občine Ljubljana Moste-Polje.

Občani smo še posebej zadovoljni, da spomin na te dogodke, oceno današnjega časa in dela ter na osnovi spoznanj pogled v jutrišnji dan praznujemo skupaj z nekaterimi neposrednimi udeleženci revolucionarnega boja v času pred vojno, med vojno in po njej, skupaj z družbenopolitičnimi delavci, aktivisti in revolucionarji, ki so gradili osnove današnje zgradbe srečne, enakopravne, samoupravne socialistične družbe, skupaj s predstavniki republike, mesta, sosednjih občin, pobratene občine Bileča, prijatelji iz občine Plužine. Veseli smo, da so danes med nami.

Aprila 1941 so fašistične horde praktično čez noč zbrisale staro Jugoslavijo in tuji so že tako zasluženi slovenski narod sklenili za vedno uničiti. Takrat se je začelo novo obdobje razvoja slovenskega življa na temelju trdne volje naroda, množic, ki so se, organizirane v OF, sklenile upreti in s svojimi rokami priboriti nov, pravičnejši red. Najnaprednejše sile, ki so slutile, kaj čaka vse svobodnemislne ljudi, predvsem pa partija, so že veliko prej spoznale, da dokler bodo Slovencem krojili usodo drugi, toliko časa ne bo prave svobode, ne bo prostora za pravo pravico. Ko danes razmišljamo o teh dogodkih, kot tudi o nekaterih drugih iz predvojnega delavskega gibanja in partizanskega dela, se globoko zavedamo, da gre za temeljna izhodišča današnje stvarnosti, ki se tudi danes znova vračamo k njim — še posebno v naši občini, ki je dala v teh najtežjih časih resnično pomemben prispevek k vseslovenskemu in jugoslovenskemu preporodu.

Izhajati moramo predvsem iz Čebinskih izročil, iz manifesta partije — saj vse, za kar se je kasneje narod bo-

partija trdne pozicije. Od ustanovitve OF in SKOJ so bile te organizacije močno aktivne in s svojim delom niso prenehale tudi v najtežjih trenutkih. To je bilo logično, saj je bilo tu veliko še kako zapostavljenega in izkoriščenega proletariata, pa tudi nadvse zavestnih, hrabrih in odločnih komunistov. Cela naselja, družine in posamezniki so tvorili jedra neposrednega delavskega gibanja. Tu so delovali tudi komunisti in revolucionarji iz drugih krajev. Množične akcije, demonstracije, protirežijsko gibanje itn. — vse to priča, da je bil vzhodni del Ljubljane domala v celoti levo usmerjen.

Vedno bolj množično gibanje je bilo pravzaprav odraz potrebe in predanosti slovenskemu narodnoosvobodilnemu gibanju in je zato že pripravljeno vedelo, kaj mora storiti med okupacijo. Na območju občine je aktivno delovalo vodstvo partije že pred vojno. Prispevek nekaterih članov vodstva se je jasno odražal pri uspehih akcijah, v kaljenju revolucionarjev iz naših krajev. Tu so bili sklenjeni številni pomembni dogovori, priprave za vseslovensko in jugoslovensko delavsko in partijsko gibanje.

Revolucionarna pot Edvarda Kardelja, Ivana Mačka, Franca Leskoška, Toneta Tomšiča in drugih je naletela na vso podporo in tesno sodelovanje domačih komunistov, kot so Polde Maček, Pepca Maček, Jože Mazovec, Angela Dovč, Adolf Jakhel, Jože Moškrič, Tone Trtnik, Stane Bobnar, Franc Černe in še številni drugi predvojni komunisti, heroji, revolucionarji. Takrat je bilo to od sto komunistov.

Prispevek, ki ga je dal ta del slovenske zemlje med narodnoosvobodilnim bojem, je bil velik po vseh merilih. Že v prvem letu oboroženih

medsebojni odnosi, naša prepričanost in trdnost. A še vedno ne dovolj. Delavski značaj, ki je bil vedno prisoten v Mostah, je kljub močnemu mehanskemu prirastu ostal. V ZK je okrog 4200 članov, v sindikatih 28.300. In ne le članov, temveč dobrih delavcev, samoupravljajcev in doslednih vsakodnevnih graditeljev naše družbe. Na področju **družbenega standarda** je bilo narejeno zelo veliko: od športne dvorane in drugih športnih objektov do Doma španskih

kažejo, da se obseg proizvodnje ni povečal; ponekod je celo znatno manjši. Ob samokritičnem pogledu tako na tem kot na drugih področjih, ob uspehih ugotavljamo tudi številne slabosti domala na vseh področjih življenja in dela. Vse prevečkrat gre za nedoslednost, neodgovornost — predvsem takrat, ko se za kaj demokratično dogovorimo, izpeljemo pa ne. Današnji čas zahteva več spoštovanja in delovne discipline. Tudi v družbenopolitičnem življenju in delu

Gostje na občinski proslavi ob igranju Internationale (Foto: D. J.)

borcev, ki bo dograjen čez mesec dni, nadalje šol, vrtcev in drugih objektov. Vse to s pomočjo združenega dela občine pa tudi 1. in 2. samopripravka.

Tudi naprej se bo ta del Ljubljane razvijal v smeri nadaljnje krepitve materialne osnove vse naše družbe. Gre za nadaljnjo rast industrije, za

smo še preveč forumski in premalo neposredno med ljudmi.

Minilo je leto dni, kar nam je umrl Josip Broz Tito. Še lani smo mu na občinski proslavi zaželeli, da bi izbojeval bitko tako kot vse dotedanje v svojem revolucionarnem življenju; bitko z naravo, a narava je bila močnejša. Danes, leto dni nadaljnje graditve in krepitve samoupravne socialistične družbe zatrdno vemo, da sta — kljub boleči izgubi — volja in odločnost za Titovo Jugoslavijo, za samoupravljanje močna in trdna. Nobena družba, tudi naša ne, se ne spreminja sama po sebi. Za to sta potrebna močna človekova volja in spoznanje. Tito in drugi velikani naše revolucije so nas oborožili s številnimi spoznanji, pa tudi s sredstvi, ki nam zagotavljajo, da bomo tudi jutri zmagovali in želi uspehe. Seveda na rezultatih svojega dela, kot je bilo to do sedaj. Rezultati, ki so nastali pod Titovim vodstvom, so veliki, v njih se odraža njegova vloga, zavzetost in predanost delavskemu razredu.

Izredno je nagel gospodarski, kulturni, socialni razvoj, globoka preobrazba vse dežele in bistveno izboljšanje materialnega stanja velike večine ljudi. Za to so bile potrebne velike žrtve v vseh obdobjih graditve, potrebni so bili veliki napor vsi napredni ljudi. In takih je med nami veliko bilo, so danes in bodo zagotovo tudi jutri.

Kakorkoli se oziramo v našo zgodovino in jo primerjamo s sedanostjo, vidimo, da smo bili neprestano v bitkah, tudi na več frontah, pa tudi da je bil izid vedno zmagovit, v smeri, ki nam je jasna: oblikujemo še bolj samoupravno socialistično družbo, družbo, v kateri je najbolj trdna demokracija in v kateri je resnično svoboden vsak človek, ki se bo vsak trenutek uprl tudi silam, katerim naše samoupravljanje ni povšeči, katerim so trn v peti naše bratstvo in enotnost, neuvrščena politika in samoupravljanje.

Uspehi in stopnja razvoja, na kateri smo, dokazujejo, da je bilo vse to doseženo s trdim delom. Nič ni bilo podarjenega — ali kot je zapisal pesnik Kosovel: **Samo delo bo kazalo človeštvu novo pot.** Ta večna resnica je pomembna tudi pri nadaljnjih naših prizadevanjih za stabilizacijo gospodarstva, za nadaljnji razvoj samoupravljanja nasploh.

Danes si tovariško stiskamo roke, a se tudi spominjamo tistih, ki niso dočakali svobode, in tistih, ki so v vsem svojem življenju izgorevali za našo današnjo družbo. Med njimi so velikani revolucije, najsvetlejši sinovi naših narodov, kot sta Josip Broz Tito in Edvard Kardelj. Delo danes nadaljuje množica mlajših generacij, da se utrdi ter dogradi samoupravno socialistično družbo enakopravnih in svobodnih ljudi. Pod zastavami revolucije, pod rdečim častim delavskega gibanja **DELU V OBLAST** zavestno sprejema odgovornost za nadaljnjo usodo razvoja. Moč je v idejah, ki nas navdihujejo, in v ciljih, za katere se borimo! (Tito na XI. kongresu ZKJ).

Naj živi samoupravna, enotna in trdna socialistična Jugoslavija, velika bratska družina narodov in narodnosti!

Delegacije pobratene Bileče, prijateljskih Fužin in naše občine so že dopoldne položile vence pred grobnico narodnih herojev in pred spomenik na Urhu ter se poklonile spomenu padlih za svobodo.

partizanskih enot se je v njih bojevalo okrog 800 borcev iz naših krajev, kasneje okrog 2000. Najmanjše enkrat toliko pa je bilo zavzetih aktivistov, simpatizerjev in aktivnih terencev. Tudi žrtev je bilo veliko. Okrog 530 jih je padlo v NOB, 50 jih je bilo ustreljenih kot talcev, 288 jih je umrlo v taboriščih, okrog 100 je bilo drugih žrtev nasilja. Iz naših krajev je 12 narodnih herojev in 209 nosilcev spomenice.

V prvih letih po vojni je močanško gospodarstvo, industrija, tovarne s tradicijo, predvsem pa delavci, nosili veliko bremen in odgovornih nalog osnove in graditve — ne le svoje najbližje okolice, temveč tudi širše skupnosti.

Občina Ljubljana Moste-Polje je danes med bolj razvitimi občinami naše družbe. Napredek je viden na vsakem koraku. Kamorkoli seže oko, kjerkoli se človek popelje ali sprehodi, lahko vidi, kakšne spremembe so nastale v teh nekaj letih. Kot je dinamičen razvoj značilen za vso našo družbo, tako to velja za vse nas. Število prebivalcev se giblje okrog 62 tisoč. Imamo 23 krajevskih skupnosti

dograditev nekaterih novih tovarn, za izpolnitev celotne industrijske cone. Danes je v občini na temelju samouprave organiziranosti 43 tozdov, 30 enovitih delovnih organizacij, 16 delovnih organizacij, 2 sozda, ena pogodbeno organizacija združenega dela in 34 delovnih kolektivov s sedežem zunaj občine. Razvija se tudi zasebna obrt. V gospodarstvu je zaposlenih okrog 25.880 delavcev, v negospodarstvu pa 2480. Ob tem naj omenim, da kljub nenehnim prizadevanjem zaostajamo za poprečji, ki veljajo tako za Ljubljano kot za širši prostor na področju osnovnega šolstva, varstva otrok, zdravstva.

Ocenjujemo, da je naš samoupravni in družbenopolitični sistem dobro razvit, učinkovit in kljub nekaterim splošno znanim slabostim vendarle tak, da je lahko vanj vključen — vsaj občasno — vsak delavec in krajan. A seveda smo še kar daleč od tega, kar želimo. Potrebno bo še več naporov vseh; tudi nas, ki smo za nekatere naloge v občini bolj odgovorni.

V številnih samoupravnih organih aktivno sodeluje in odloča prek tri tisoč delavcev, združeno delo občine ima 1059 delegatov, krajevne skupnosti 220, in to samo v občinski skupščini. Cela armada pa je delegatov, zavzetih aktivistov v samoupravnih interesnih skupnostih. Ocenjujemo, da je društveno in klubsko življenje dobro razvito. Vseposvdotorej obstajajo aktivne subjektivne sile našega sistema in zato so tudi rezultati taki, kakršni so. Zadovoljiva je tudi ugotovitev, da se v to vključuje vedno več mladih, čeprav še vedno ne dovolj.

Kar zadeva gospodarska gibanja, so kazalci za našo občino domala enaki slovenskim. Ugotavljamo, da smo v primerjavi predvsem z lanskim letom dosegli nekaj pomembnih korakov pri uresničevanju politike stabilizacije, predvsem pri izvozu, umirjanju investicij, osebni, skupni in splošni porabi kot tudi pri krepitvi akumulativne sposobnosti gospodarstva. Zaustavilo se je ekstenzivno zaposlovanje.

Neugodna splošna gospodarska gibanja so nas močno prizadela, še posebno zato, ker vemo, kakšna je naša gospodarska struktura. Pretežno gre za lahko predelovalno industrijo, v veliki meri vezano na uvoz surovin. Naj ob tem poudarim, da je gospodarstvo sicer beležilo dokaj ugodne finančne rezultate. Dohodek se je povečal za okrog 27 %, kar pa je — vsaj menimo, da je tako — predvsem izraz hitrega naraščanja cen. To bi lahko podkrepili tudi s podatki, ki

Slovesna podelitev

Že pred proslavo, 21. aprila so v občinski skupščini slovesno podelili 15 priznanj občine (5 nagrad in 10 plaket), 40 srebrnih priznanj OF, 17 državnih odlikovanj in 8 priznanj inovatorjem.

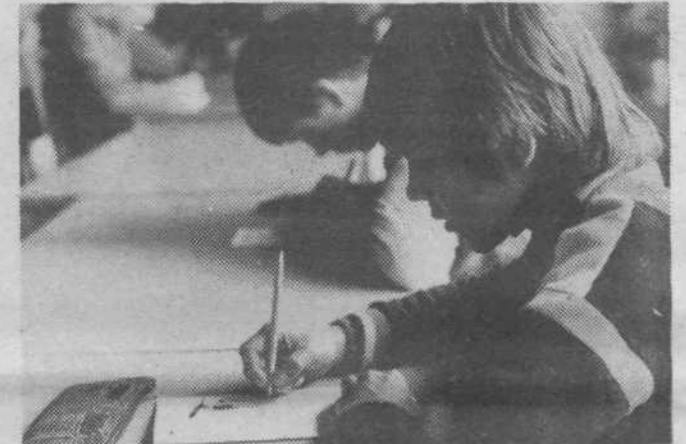
D. J.

Živ obroč okoli Ljubljane

Ko so se 24. aprila natančno ob deseti uri oglasile sirene, so se mladi iz ljubljanskih osnovnih in srednjih šol prišli za roke in sklenili živ obroč okoli Ljubljane. Tako so obudili spomin na boj Ljubljane — mesta heroja, ki ga je okupator v noči na 23. februar 1942 obdal z bodočo žico, da bi ga osamil in preprečil sodelovanje Ljubljančanov s partizani. Takole so si ob znaku sirene podali roke tudi pionirke in pionirji na križišču Šmartinske ceste s Servisno cesto. Za nekaj minut je zastal promet, iz neštetihih mladih ust pa je zadonela pesem Jugoslavija.

DARJA JUVAN

Vesela šola in občinski praznik

V aprilu so na vseh osnovnih šolah naše občine potekala tradicionalna tekmovanja iz Vesele šole. Učenci so na tekmovanjih in že v pripravah nanje na zanimiv in radosten način seznanjali s tistim, kar morajo znati pri pouku, pa tudi še s čim drugim. Toda, čeprav je to Vesela šola, je to vendarle tekmovanje in je treba pri odgovorih na vprašanja temeljito premisliti. Naš posnetek je iz OŠ Karla Destovnika-Kajuha, kjer se je šolskega tekmovanja udeležilo kar 280 učencev, med katerimi pa ni bilo prvošolcev in drugošolcev. V razrednih tekmovanjih pa je sodelovalo okoli 450 šolarjev. Vse rešitve se pošlje na Pionirski list in najboljši se nato udeležijo republiškega tekmovanja.

Besedilo in slika: DARJA JUVAN

V spomin mladim borcem — kolesarjem

Kolesarska zveza Slovenije, ŠD Slovan in kolesarski klub Rog-Franek so 25. aprila na krožni progi pod Urhom organizirali 36. tradicionalne kolesarske dirke v spomin padlim borcem-kolesarjem. Sodelovali so pionirji, mladinci, veterani in člani ABC. Na sliki: start veteranov (Foto: D. J.)

Štafeta mladosti v naši občini

Štafeto mladosti smo v naši občini, tako kot tudi drugje v Ljubljani, sprejeli 24. aprila. V občini se je štafeta držala le dvajset minut, osrednja občinska prireditelj je bila v Blagovno-transportnem centru. Na sliki: prihod štafete v BTC (Foto: DARJA JUVAN)

Na občinski proslavi je poleg vevškega pihalnega orkestra ter združenih moških in mešanih zborov zaigral tudi harmonikarski orkester KUD Vide Pregrac, zapeli pa so združeni pionirski in mladinski pevski zbori. (Foto: D. J.)

jeval, kar smo na Slovenskem ustvarili, vse, kar imamo in dograjujemo: to pa je predvsem svoboda, nacionalna samostojnost, samoupravni in socialistični odnosi, miroljubna in neuvrščena politika — vse to je vzkliklo iz političnega programa delavskega razreda in njegove partije. Ves ta boj je imel trdo oporo in revolucionarno zagnanost v delavskih centrih naše občine — tako v številnih tovarnah kot naseljih.

V številnih organizacijah je imela

— precej, a še vedno premalo, če hočemo polno uveljaviti resnično skupnost ljudi, prepleteno s človečnostjo, medsebojnimi odnosi, ki veljajo za širšo družino. V letošnjem in v naslednjih letih pričakujemo, da nas bo z dograditvijo novih sosesk znatno več. **Gospodarstvo** kot celota je naredilo velikanski korak naprej ne le z novimi tovarnami in delavnicami, pač pa tudi v prestrukturiranju in posodabljanju. A ne dovolj. Močno so se spremenili zavest naših ljudi, naši